

administracyjną; c) zarówno osoba piastująca urząd, jak i osoba prawna. Obowiązek naprawienia szkody spoczywa na każdym, kto wyrządził ją nielegalnie dokonaną czynnością prawną albo jakąkolwiek inną czynnością dokonaną z winy umyślnej lub nieumyślnej. Odpowiedzialnością odszkodowawczą objęte jest także zaniechanie lub opóźnienie przez organ władzy administracyjnej wydania dekretu administracyjnego. Prelegent zauważył również, że KPK z 1983 r. nie zawiera wskazań odnoszących się do sposobu naprawienia szkody administracyjnej. Normy dotyczące procedury, sposobu naprawienia szkód i podmiotu odpowiedzialnego za ich naprawienie zawarte są w pozakodeksowych aktach normatywnych.

Na zakończenie trzeciej sesji naukowej ks. bp Antoni Dziemianko podziękował organizatorom za zaproszenie oraz wszystkim zebranych za owocne obrady. Podsumowania obrad i zamknięcia konferencji kanonistów dokonał ks. prof. Józef Krukowski, który podziękował ks. bp. Andrzejowi Suskiemu oraz wszystkim kanonistom z diecezji toruńskiej za przygotowanie konferencji, Ojcom Redemptorystom za współpracę w jej organizacji oraz wszystkim prelegentom, uczestnikom i członkom Stowarzyszenia za owocne obrady. Zachęcił też zebranych do udziału w Międzynarodowym Kongresie Prawa Kanonicznego, który odbędzie się w Warszawie we wrześniu 2011 r.

Mariola Lewicka

Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL

SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ „IL CODICE DELLE CHIESE ORIENTALI” Rzym, 8-9 października 2010 roku

Z okazji XX-lecia promulgacji Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich, która odbyła się 18 października 1990 r., Papieska Rada ds. Tekstów Prawnych we współpracy z Kongregacją ds. Kościołów Wschodnich, Papieską Radą ds. Popierania Jedności Chrześcijan i Papieskim Instytutem Wschodnim zorganizowała w dniach 8-9 października 2010 r. międzynarodową konferencję w Rzymie, w sali San Pio X, Via della Conciliazione 5.

Na konferencję przybyło ponad 200 kanonistów i hierarchów z całego świata interesujących się kanonistyką. Z Polski w konferencji uczestniczyli: ks. prof. dr hab. Józef Krukowski (prezes Stowarzyszenia Kanonistów Polskich), ks. prof. dr hab. Tomasz Rozkrut (UPJPII Kraków), ks. prof. dr hab. Krzysztof Warchałowski (prodziekan Wydziału Prawa i Administracji UKSW, Warszawa), ks. prof. dr hab. Leszek Adamowicz (kierownik Katedry Prawa Katolickich Kościołów Wschodnich KUL), a także adiunkci tej katedry: ks. dr Krzysztof Mikołajczuk i ks. dr Grzegorz

Wojciechowski oraz ks. dr hab. Mirosław Sitarz, prof. KUL (kierownik Katedry Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL). Spośród Stowarzyszenia Kanonistów Polskich w Konferencji uczestniczyli również profesorowie pracujący w Uniwersytetach Rzymskich: ks. Janusz Kowal SJ i Zbigniew Suchecki OFM Conv.

Konferencja składała się z trzech sesji poświęconych następującym wątkom tematycznym: historia (*La storia*), prawodawstwo partykularne (*Le legislazioni particolari*) i perspektywa ekumeniczna (*Le prospettive ecumeniche*).

Pierwszej sesji pt. „Historyczny rozwój kodyfikacji wschodniej” (*L'evoluzione storica della codificazione orientale*) przewodniczył abp Francesco Coccopalmerio – przewodniczący Papieskiej Rady ds. Tekstów Prawnych, a moderatorem był sekretarz tejże Rady, bp Juan Ignacio Arieta.

W ramach otwarcia oprócz abp. F. Coccopalmerio słowo okolicznościowe do uczestników skierowali: Kardynał Leonardo Sandri – prefekt Kongregacji ds. Kościołów Wschodnich; abp Kurt Koch – przewodniczący Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan; prof. Michael Kuchera SJ – dziekan Wydziału Wschodniego Prawa Kanonicznego Papieskiego Instytutu Wschodniego.

Pierwszy referat wygłosił prof. Onorato Bucci na temat „Historia i znaczenie Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich” (*La storia ed il significato del CCEO*).

Drugi referat zaprezentował bp Marco Brogi nt. „Nowości Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich w świetle zasad naczelných” (*La novita del CCEO alla luce dei „Principi Direttivi”*) Sesji popołudniowej, zatytułowanej „Aktywność prawodawcza Kościołów Wschodnich w realizacji Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich” (*L'attività legislativa della Chiesa Orientale in attuazione al CCEO*), przewodniczył Kardynał L. Sandri, a moderatorem był bp Cyril Vasil – sekretarz tejże Kongregacji. Referat wygłosił prof. Pablo Gefaell nt. „Uprawnienia legislacyjne Kościołów Wschodnich według KKKW” (*La capacità legislativa delle Chiese orientali ed il CCEO*).

Następnie odbyła się dyskusja przy okrągłym stole nt. „Działalność legislacyjna Kościołów *sui iuris*” (*L'attività legislativa delle Chiese sui iuris*). W dyskusji udział wzięli przedstawiciele poszczególnych Kościołów *sui iuris*, a mianowicie: bp Aziz Mina (Patriarchalny Kościół Koptyjski – *Chiesa Patriarcale dei copti*); bp Thomas Koorilos Chakkalapadicakal (Kościół Arcybiskupa Większego Syromalankarskiego – *Chiesa Arcivescovile Maggiore siro-malankarese*); Jobe Abbass (Kościół Patriarchalny Maronicki – *Chiesa Patriarcale dei maroniti*); Kirkor Chahinian (Kościół Patriarchalny Arameński – *Chiesa Patriarcale degli armeni*); Thomas Sunny SJ (Kościół Biskupa Większego Malabarskiego – *Chiesa Arcivescovile Maggiore dei malabaresi*); Charles Ablu Saada (Kościół Patriarchalny Melchicki – *Chiesa Patriarcale dei melkiti*); Teodor Taras Martyniuk (Kościół Arcybiskupa Większego Ukraińskiego – *Chiesa Arcivescovile Maggiore degli ucraini*); Maria Ionela Cristescu (Kościół Arcybiskupa Większego Rumunii – *Chiesa Arcivescovile Maggiore dei romeni*); Peter Szabó (Inne Kościoły *sui iuris* tradycji bizantyjskiej – *Altre Chiese sui iuris di tradizione bizantina*). Następnie odbyła się uroczystość wręczenia doktoratu *honoris causa*, nadanego przez Papieski Instytut Wschodni prof. Carl

Gerold Fürst, laudację wygłosił sekretarz Kongregacji ds. Kościołów Wschodnich bp C. Vasil. Wręczenie doktoratu zakończyło się uroczystą kolacją.

Sesji trzeciej, zatytułowanej „Aspekty ekumeniczne w prawie wschodnim” (*Aspetti ecumenici del diritto orientale*), przewodniczył abp K. Koch, przewodniczący Papieskiej Rady ds. Popierania Jedności Chrześcijan, moderatorem był bp Brian Farrell – sekretarz tejże Rady. Przed zaplanowanymi referatami okolicznościowe słowo do uczestników konferencji wygłosił kard. Tarcisio Bertone, Sekretarz Stanu Stolicy Apostolskiej. Pierwszy referat w tej sesji zaprezentował abp Dimitrios Salachas nt. „Aspekty ekumeniczne w Kodeksie Kanonów Kościołów Wschodnich” (*Aspetti ecumenici del CCEO*). Drugi referat przedstawił Dimitri Volovnikov nt. „Prawo kanoniczne prawosławne a KKKW” (*Il diritto canonico ortodosso ed il CCEO*). Następnie zostały wygłoszone dwa komunikaty nt. „*Communicatio in sacris*”. Pierwszy komunikat, zatytułowany „Terytorium kanoniczne” (*Il territorio canonico*), wygłosił Radu Preda, a drugi – Lorenzo Lorusso („Dyspozycje kanoniczne Soboru Watykańskiego II w życiu Kościoła ze szczególnym odniesieniem do sakramentów” – *Disposizioni canoniche dei Concili Ecumenici nella vita della Chiesa con particolare riferimento ai sacramenti*). Ostatni referat, zatytułowany „Niektóre otwarte pytania dotyczące prawnego wymiaru dialogu ekumenicznego” (*Alcune questioni aperte riguardanti la dimensione giuridica del dialogo ecumenico*), zaprezentował bp Eleuterio Fortino.

Po każdej sesji odbywała się ożywiona dyskusja na temat zagadnień poruszanych w referatach i komunikatach. Referaty, komunikaty i dyskusje ukazywały, na jakim etapie recepcji KKKW znajdują się poszczególne Kościoły wschodnie oraz sposób myślenia hierarchów i specjalistów z zakresu kanonicznego prawa wschodniego. Ponadto w konferencji uwidocznił się także specyficzny stosunek wiernych katolickich Kościołów wschodnich do kwestii związanych z ekumenizmem oraz ich relacji do Kościoła łacińskiego.

Konferencję zakończyła audiencja w Sali Klementyńskiej, podczas której Papież Benedykt XVI wygłosił przemówienie do wszystkich uczestników.

Mirosław Sitarz
kierownik Katedry Kościelnego Prawa Publicznego
i Konstytucyjnego KUL